II

(Valmistavat säädökset)

TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston päätökseksi yhteistyötä Tonavan suojelussa ja kestävässä käytössä koskevan yleissopimuksen tekemisestä yhteisön puolesta"

(97/C 66/01)

Neuvosto päätti 2. elokuuta 1996 EY:n perustamissopimuksen 130 s artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ympäristönsuojelu-, kansanterveys- ja kuluttajajaosto antoi lausuntonsa 8. marraskuuta 1996. Esittelijänä oli Rudolf Strasser.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27.–28. marraskuuta 1996 pitämässään 340. täysistunnossa (marraskuun 27. päivän kokouksessa 1996) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 94 ääntä puolesta, 4 vastaan, ja 2 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. ETYKin ympäristön seurantakokouksessa (1989) Tonavan rantavaltiot sopivat Bukarestissa vuonna 1985 annetun "Tonavan julistuksen" korvaamisesta tehokkaalla ja sitovalla sääntelyvälineellä eli itse asiassa julistuksen sääntelysisällön huomattavasta laajentamisesta. Itävalta osallistui aloitteeseen suuntaa-antavasti ja valmisteli Tonavan suojelusta tehtävän yleissopimuksen neuvotteluja (jotka alkoivat 1992 ja päättyivät maaliskuussa 1994). Suojelusopimuksen piiriin kuuluu tällä hetkellä (EU mukaan luettuna) 12 osapuolta, joista kuusi on tähän mennessä ratifioinut sopimuksen.

1.2. Tonavan suojelusopimuksen määräyksissä mennään olennaisesti kansainvälistä ympäristöoikeutta pidemmälle. Sopimus valmisteltiin heti sen jälkeen, kun YK:n alaisen Euroopan talouskomission (ECE) sopimus rajanylittävien vesistöjen suojelusta oli solmittu, ja se on olennaisilta piirteiltään tämän puitesopimuksen mukainen. Se vastaa myös vaatimuksia, jotka on esitetty talous- ja sosiaalikomitean lausunnossa aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille: Euroopan yhteisön vesipolitiikka" [1].

1.3. Tonavan suojelusopimuksella Tonavan aluetta pyritään sääntelemään yksityiskohtaisesti ajanmukaisen vesiensuojelun periaatteiden mukaisesti. Näitä määräyksiä toteuttavat yhtäältä sopimusosapuolet itse ja toisaalta "kansainvälinen Tonavan suojelukomissio" muita Euroopan jokialueita (esim. Rein ja Elbe) koskevan kansainvälisen yhteistyömallin tai myös Espanjan ja Portugalin kahdenvälisen, Duero/Douro-jokea koskevan sopimuksen mukaisesti.

1.4. Tonavan suojelusopimuksen painopisteet ovat:

- rajanylittävien vaikutusten ehkäiseminen ja vähentäminen sekä niiden vastaiset ponnistelut,
- rajanylittävien vesistöjen tilan valvontaohjelmien käyttöön ottaminen,
- suuntautuminen kestävän vesitalouden eli ympäristöystävällisen kehityksen kriteerien mukaan erityisesti elämän laadun, vesivarojen säilyttämisen, ekosysteemien suojelun ja ympäristövahinkojen suhteen,
- tutkimus- ja kehitysyhteistyö tehokkaiden menetelmien kehittämiseksi rajanylittävien vaikutusten ehkäisemiseen ja vähentämiseen sekä niiden vastaiseen taisteluun,

[1] CES 1069/96, 25.9.1996, kohdat 5.4 ja 6.3

- kahden- ja monenvälinen tasa-arvoinen ja vastavuoroinen yhteistyö, ennen kaikkea luomalla yhteisiä elimiä nykyiset sopimukset tai sitoumukset kuitenkin huomioon ottaen,
- tiedottamisvelvoite yleisölle rajanylittävien vesistöjen tilasta.

Yleissopimuksessa määrätään lisäksi rantavaltioiden tietojen vaihdosta ja velvoitteesta ilmoittaa viipymättä kaikista vaaratilanteista (varoitus- ja hälytysjärjestelmän luominen). Odotettavissa on, että sopimuksen aineelliset määräykset lähentävät itäeurooppalaisten Tonavan rantavaltioiden kansallista lainsäädäntöä nykyaikaisen vesiensuojelun periaatteisiin.

1.5. Tonavan suojelua koskeva yleissopimus allekirjoitettiin kesäkuussa 1994, minkä jälkeen sitä on jo väliaikaisesti, ja onnistuneesti, sovellettu ministerijulistuksen perusteella; ennen kaikkea on rakennettu hallintoa ja organisaatiota. Kansainvälinen komissio on jo laatinut menettelysääntönsä sopimuksessa sille annetun tehtävän mukaan.

2. Huomautuksia

2.1. Komitea katsoo komission tavoin, että Tonavan suojelusopimus on saatettava voimaan mahdollisimman pikaisesti, ja ehdottaa siksi, että EU ratifioi sopimuksen nopeasti. Sopimus on ulko-, talous- ja ympäristöpoliittisesti hyvin tärkeä. Se edistää osaltaan Euroopan yhdentymisprosessia ja vaikuttaa kestävän talouden kehittämiseen sekä myös Tonavan alueen luonnonvarojen ja ympäristön suojeluun.

3. Erityishuomautuksia

3.1. Komitea kiinnittää huomion siihen, että Tonavan alajuoksun ja suiston veden laadun jatkuva huononeminen on erityisen vaikea ongelma, joka johtuu pääasiassa siitä, että jätevedet johdetaan Tonavaan usein puhdistamattomina. Ongelmien ratkaisun painopisteenä on jätevesien puhdistuslaitosten rakentaminen, minkä suhteen vuonna 1991 aloitetulla kansainvälisellä Tonavan ympäristöohjelmalla on ratkaiseva merkitys.

3.2. Vuonna 1994 laadittiin EU:n tuella "strateginen toimintasuunnitelma", jonka tarkoituksena on tukea Tonavan suojelusopimuksen toteutusta. EU:n Phare-ohjelman lisäksi maailman ympäristörahasto, Maailmanpankki sekä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki rahoittavat tarvittavia toimenpiteitä.

3.3. Jotta Tonavan kuormitusta voitaisiin vähentää olennaisesti ja mahdollisimman pian, nykyiset tukivälineet olisi komitean mielestä optimoitava, tai niitä olisi tarvittaessa täydennettävä uusilla välineillä konkreettisten vedenpuhdistuslaitosten rahoittamiseksi. Toivottavaa olisi, että EU osallistuisi rahoitukseen nykyistä runsaammin. Tässä yhteydessä on otettava huomioon, että kuusi Tonavan rantavaltiota hakee EU:n jäsenyyttä.

3.4. Komitean mielestä on tarkoituksenmukaista yhdistää kansainvälinen Tonavan ympäristöohjelma mahdollisimman pikaisesti Tonavan suojelua koskevaan yleissopimukseen.

Bryssel, 27. marraskuuta 1996.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS